

KULTUR TEOLOGI & BILDNING

Novell om dop blev roman om

Att den dramatiska starten på frikyrkans historia i Sverige banade väg för demokratin i Sverige är ett faktum. Det är också något som Rebecka Fredriksson fångar upp i sin nya roman *Landsförvisade*.

TEXT OCH FOTO: GABRIELLA MELLERGÄRDH

KANSKE HADE Rebecka själv inte räknat med att releasen av hennes tredje bok, och allra första vuxenroman, skulle sammanfalla med att demokratin firar 100 år i Sverige.

– Nej, det var när jag insåg det som jag förstod att nu måste det bli av, nu måste jag sätta en deadline för mig själv och ta kontakt med ett förlag, säger Rebecka och ler.

Vi möts hemma på gården i Djursdala, strax norr om Vimmerby, samma dag som boken *Landsförvisade* släpps. Senare på kvällen väntar boksläpp på Vimmerby bokhandel. Rebecka är i grunden journalist men jobbar i dag som studie- och yrkesvägledare på Komvux. Dock inte på heltid, en dag i veckan sitter hon hemma och skriver, och även om boken som just nu släppts är en

roman så är berättelsen baserad på verkliga händelser.

Läsaren får följa Sofia och FO Nilsson som tillsammans med andra modiga själar vågar stå upp för det man tror på och riskera både sina egna och sina familjers liv när de kämpar mot regering och kyrka. Det blir startskottet för baptismen i Sverige.

– När jag började skriva så visste jag inte att jag skulle hålla på i tre år och jag hade ingen aning

om kopplingen till demokratin, berättar Rebecka.

TANKEN FRÅN början var att hon skulle skriva en novell om ett dop i en skog mitt i natten, under tidigt 1850-tal, men hennes gedigna arbete med research visade snart att den här dramatiska berättelsen handlade om mer än bara historien om den första baptistförsamlingen i Sverige. Vid ett besök på Brommaarkivet fick Rebecka ta del av stadgarna som antogs den där natten efter det första dopet, och där framgick det tydligt att varje röst räknades.

– Både kvinnor och män, fattiga och rika, hade samma rösträtt och fick delta på samma villkor. Det här är startskottet för demokratin i Sverige och följer man tråden vidare så ser man hur utvecklingen fortsatte, hur till exempel fackföreningsrörelse och frikyrka gick hand i hand.

Det som de tidiga baptisterna utsattes för var en sorts främlingsfientlighet i en homogen kultur och i ett samhälle med väldigt stark kontroll.

Den historiska romanen om Sofia och FO Nilsson berättar om hur såväl bap-tismen som demokratin föddes i Sverige. Tanken var att skriva en novell. I stället blev det en romansvit i två delar.

Boken *Landsförvisade* av Rebecka Fredriksson släpper fram en mörk historia inom Svenska Kyrkan. "Jag har inte skrivit för att såra, jag hoppas att alla förstår det. Jag skriver för att berätta om vad som hände, och för att jag hoppas att vi ska kunna prata om det."

demokrati

I grunden, förklarar Rebecka, finns den benhårda tron på alla människors lika värde, tillsammans med en djup längtan efter att få följa sitt samvete, sin övertygelse, och en lika djup längtan efter att få uttrycka sin tro.

– Gud har gett sin ande till oss människor, och det ger kraft att förändra samhällen.

MEN PRISET som Sofia och de andra eldsjälarna fick betala var högt. Man kallades till förhör inför domkapitlet, straffades med höga böter och utmätning. Barn tvångsdöptes och i hem där baptisterna samlades till förbjudna möten, konventiklar, hände det att en hatmob stormade huset och slog sönder allt i sin väg.

– Man förstår att det måste ha hänt något stort på insidan för att man ska vilja och våga utsätta sig på det här sättet. Vanliga, enkla, fattiga människor gjorde otroliga

upppoffringar och det är verkligen beundransvärt, säger Rebecka.

MED DEMOKRATIN följde både yttrandefrihet och religionsfrihet; något vi lätt tar för givet i dag i ett land som Sverige.

– Vi glömmer bort att det inte är självklart att få tycka och säga vad du vill. Det som de tidiga baptisterna utsattes för var en sorts främlingsfientlighet i en homogen kultur och i ett samhälle med väldigt stark kontroll, säger Rebecka.

Så vad kan Sofia och de första baptisterna lära oss i dag?

– Vi borde vara vidsynta och acceptera människor som de är, samtidigt som vi är tydliga med vår egen tro, även när det kostar på. Erfarenheten av att vara en utsatt minoritet i samhället kan lära oss att relatera till andra minoriteter och visa dem Kristi kärlek.

Klarsynt samtal med frikyrkliga pensionärer

BOK

Eftertanke och försmak. Perspektiv på ett liv i tro

Larsåke W Persson:

Books on Demand, Stockholm

Larsåke W Persson är inte förutsägbar och väjer inte för det svåra och kontroversiella i sin nya minnesbok, när han samlar reflektioner utifrån ett långt liv i svensk frikyrklighet som både förkunnare, själavårdare och lärare.

HAN RESONERAR om tro och verklighet i Bibelns berättelser och hur överförbara och tillämpbara Bibelns berättelser egentligen är i dagens verklighet och för tro i vår tid. Han funderar över skillnader mellan vad som "egentligen" hänt och står och vad som berättas "enligt" den för avsnittet aktuella evangelisten eller profeten. Han vågar säga att han vad gäller bibel och tro är just troende, inte vetande. Han hänvisar till sitt liv med

begreppet Gud mer än med Gud och utmanar med att problematisera ordentligt både det här med förbön och bibliskt motiverat klimatansvar.

IDAGENS församlingsliv har han svårt för lovsång men känner också besvikelse över att det samhällstillvända församlingslivet inte gjort våra kyrkor mer angelägna. Han ställer sig undrande inför barnkommunion och ett alltför diffust församlingsmedlemskap. I sin egen trosutläggning ger han evighetsperspektivet anmärkningsvärt stor plats.

I allt detta och mycket mer som fyller bokens över 400 sidor skulle författaren kunna uppfattas som kontroversiell och stridbar. Men Larsåke W Persson argumenterar inte och driver inga kyrkopolitiska eller teologiska teser. Litet sorgligt, tycker han nog att det är med den frikyrkliga utvecklingen, men han släpper varken fram vrede eller förtvivlan, väl medveten om sin hemhörighet i vad som alltid varit och fortsatt är en social och religiös minoritetsrörelse.

Hans bok är på många sätt tankeväckande men den är inget

inlägg i den aktuella diskussionen om mer eller mindre Jesus i förkunnelsen och i så fall hur för att vända Ekuumeniakyrkans medlemsutveckling.

HAN RESONERAR och reflekterar lågmält och tryggt utifrån sina erfarenheter i vad som en gång var frikyrkliga gymnastiströrelsen FKG och Svenska Baptist-samfundet och fortfarande är St Lukas och tolvstegsrörelsen. Terapeuten med också egna svåra erfarenheter söker närmast samtal med läsarna, som han räknar med huvudsakligen är likasinnade frikyrkliga pensionärer.

Ibland blir framställningen nästan väl sympatisk med ett litet pastorligt tonfall. Men samtidigt är det uppbyggligt att möta en författare 75 plus som visar att man kan vara både klarsynt, trogen sitt arv och fri från illusioner utan att bli desillusionerad. "Någorlunda lycklig" vill han vara. Det är gott nog också för läsaren.

ANDERS MELLBOURN

Beatles låttexter utgör ovanlig memoarbok

BOK:

Paul McCartney:

Texterna: Ett självporträtt

Mitt liv i 154 sånger

2 volymer

Inledning av Paul Muldoon

Översättning: Cecilia Falk, Katarina Falk och Christian Thurban

Bonnier Fakta

Paul McCartney har nu hunnit fylla 79 år. Han hade inte tänkt att skriva någon självbiografi, men i samarbete med Paul Muldoon har han nu gjort det. Men det rör sig inte om en sedvanlig memoarbok.

I stället finns 154 av McCartneys sångtexter – skrivna av honom själv eller tillsammans med andra (främst John Lennon eller hustrun Linda) – återgivna i tryck. McCartney berättar sedan om låtarnas uppkomst och personliga minnen kommer fram. De båda volymerna är rikligt illustrerade med fotografier och teckningar, manuskript i faksimil med mera.

Båda McCartneys föräldrar hade irländska rötter. Modern Mary var katolik men fadern Jim var protestant. När Paul var 14 år avled hans mor i bröstcancer – något som senare också skulle drabba hustrun Linda. Modern var sjuksköterska och barnmorska, fadern var bomulls-försäljare och brandman samt på fritiden musiker.

Paul döptes som katolik och sjöng också i en katolsk barnkör. I ungdomen gick han även på tillställningar arrangerade av den anglikanska kyrkan. Det var på en kyrklig fest han för första gången träffade John Lennon sommaren 1957. Paul besöker fortfarande katedraler för att uppleva lite värdighet och ro.

– Jag är inte religiös i konventionell mening, men jag tror på idén om en högre makt som kan bistå oss människor, säger han.

När dottern Stella – i dag världsberömd modeskapare – föddes var förlossningen svår. Paul upplevde då att en bevingad ängel kom med ett lugnande budskap. Det var därför han kallade sin 70-talsgrupp Wings.

THE BEATLES är nu aktuella i flera avseenden. Tidigare i år kom Craig Browns bok *One, Two, Three, Four* – När Beatles förändrade världen. (Bonniers 2021, 748 s, översättning Sven Lindström). Boken är lättläst och har ett annorlunda per-

spektiv än vanliga biografier. Bland annat har Craig intervjuat den man som i en trafikolycka 1958 dödade John Lennons mor Julia.

ISAMBAND med att *Let It Be*-lp:n nu kommit i nymixad version (Calderstone Records) har det också givits ut en fotobok – *Get Back* (Calloway Editions, 240 s). Så heter också den dokumentär i tre delar som i höst visas på kanalen Disney plus. Filmerna bygger på material från inspelningen av *Let It Be*-lp:n i januari 1969. De är mer omfattande än den tidigare *Let It Be*-filmen från 1970. Bakom projektet står Peter Jackson, som tidigare gjort Sagan om ringen-filmerna.

När Paul i *Let It Be* sjunger "Mother Mary comes to me" är det inte Jungfru Maria han i första hand avser utan modern Mary. Maria figurerar där emot i texten till *Lady Madonna* 1968. Det kan också nämnas att gideonernas Bibel två gånger omnämns i låten *Rocky Raccoon* från 1968.

Efter 11 september-attackerna 2001 skrev Paul låten *Freedom*. Där säger han att rätten att leva i frihet är given av Gud. Tyvärr saknas denna låt bland de 154 texter som valts ut till självbiografin.

INGEMAR ANDERSSON